

Δημήτρης Μπελαντής Στρατιωτικός νόμος στη Γαλλία

Η εξέγερση των φτωχών και υποβαθμισμένων προαστίων του Παρισιού τον περασμένο Νοέμβριο υπήρξε αποτέλεσμα της έντονης και μακροχρόνιας ταξικής καταπίεσης των στρωμάτων αυτών, τα οποία έχουν εγκαταλειφθεί στη διαρκή ανεργία, στην καταστροφή και απουσία κάθε κοινωνικής υποδομής και στην «παρουσία» του κράτους μόνο με τη μορφή της «στρατοχωροφυλακής» (CRS) και του μοιραίου συχνά ανθρωποκυνηγητού. Η εξέγερση αυτή, έχοντας έντονο το στοιχείο του «αυθόρμητου» και της μη σύνδεσης με πολιτικά μορφώματα και ιδεολογικές συναρθρώσεις, μοιάζει πολύ με εκείνη του Λος Άντζελες τον Μάιο του 1992 και φαίνεται να προαναγγέλλει μεγάλης κλίμακας «μεταϊδεολογικές» εξεγέρσεις των «αθλίων» στα γκέτο των μητροπόλεων του όψιμου αναπτυσσόμενου καπιταλισμού. Εκεί ο ξυλοδαρμός του Ρόννι Κινγκ, εδώ ο θάνατος των δύο κυνηγημένων νέων ήταν η θριαλλίδα που ενεργοποίησε το μίσος και την απόγνωση δεκαετιών.

Είναι ενδεικτικό της απομάκρυνσης από την πραγματικότητα των διανοούμενων κεντροαριστερής τοποθέτησης το ότι σε αυτήν την αντιπαράθεση δεν είδαν παρά «μετανάστες» (τη στιγμή που η πλειοψηφία των εξεγερμένων είχε γαλλική υπηκοότητα και λειτουργούσε ακριβώς στη βάση της ματαίωσης των προσδοκιών που έδινε αυτή η δυνατότητα), «συγκρούσεις πολιτισμών» και βεβαίως την επιρροή του πανταχού παρόντος «Ισλάμ». Ακόμη και ο συχνά οξυδερκής Μ. Παπαγιαννάκης σε παρέμβασή του στην τηλεόραση τις ημέρες των ταραχών αναζητού-

σε τους πολιτιστικούς κώδικες των «συμμοριών», τη σχέση τους με τον θρησκευτικό φανατισμό, τη «μαντήλα» κ.λπ. Και όμως, αυτές οι τοποθετήσεις θεωρούνται απαύγασμα μιας «μεγάλης πολιτικής εμπειρίας» στην ανανεωτική Αριστερά.

Όμως, η αλήθεια είναι πολύ απλούστερη. Είναι ακριβώς η νεοφιλελεύθερη διαχείριση εδώ και δύο δεκαετίες, η οποία στηρίζεται στη διαχείριση μιας διογκούμενης ανεργίας μέσα από την καταστολή και τη χρηματοδότηση του κεφαλαίου, μέσα από τη διάλυση των εργασιακών σχέσεων και το πέταγμα στο περιθώριο μεγάλων ποσοστών του πληθυσμού. Αυτή η διαχείριση δεν είναι «παροδική»: είναι το πάγιο γνώρισμα μιας ολόκληρης φάσης του ώριμου μονοπωλιακού καπιταλισμού, μετά την «ένδοξη» παρεμβατική περίοδο. Είναι ένας χειμώνας που θα διαρκέσει πολύ.

Αλλά η αλήθεια δεν υπερνικά πάντοτε τις παρωπίδες των «σοσιαλφιλελεύθερων απολογητών». Σε πρόσφατη συνέντευξή του –δημοσιευμένη στην *Ελευθεροτυπία*– ο θεωρητικός του «Τρίτου Δρόμου» μεταξύ νεοφιλελευθερισμού και παραδοσιακής σοσιαλδημοκρατίας Άντονι Γκίντενς υποστήριξε ότι η αιτία της εξέγερσης του Παρισιού... είναι το «μη ευέλκτο» αναχρονιστικό κεντροευρωπαϊκό μοντέλο. Έτσι, αν ακολουθηθεί η «επιτυχής» αγγλοσαξονική εμπειρία, και οι άνεργοι δουλεύουν δύο με τρεις ώρες την ημέρα έναντι «παχυλών» βεβαίως αποδοχών, η ανεργία θα εξαφανισθεί «μετονομαζόμενη» σε «ελαστική εργασία» και οι ταραχές θα πάψουν. Μάλλον, ο Α.

Γκίντενς έχει στραφεί από την ηθική φιλοσοφία και την «κοινωνία των πολιτών» στον μεσαιωνικό νομιναλισμό.

Η απάντηση της συντηρητικής γαλλικής κυβέρνησης του ντε Βιλπέν ήταν αυτή της «συσπείρωσης της ειρηνικής πλειοψηφίας» και της κρατικής τρομοκρατίας. Είναι πολύ ενδιαφέρον ότι η καταστολή δεν περιορίστηκε απλώς στην αύξηση της αστυνομοκρατίας και στην στρατιωτική κατοχή των προαστίων. Η ενεργοποίηση του νόμου περί «κατάστασης πολιορκίας» του 1955 της Δ' Δημοκρατίας και η εκ νέου εφαρμογή του δείχνει την ένταση του φόβου της άρχουσας τάξης περί απώλειας του κοινωνικού ελέγχου, και την ανάσυρση από την αποθήκη της Ιστορίας των πιο αντιδραστικών θεσμικών καταλοίπων του γαλλικού ιμπεριαλισμού (από μία εποχή όπου όχι απλώς επικρατούσε η πιο στυγνή αποικιακή τρομοκρατία κατά του λαού της Αλγερίας αλλά και καθοδηγήθηκαν μαζικά εγκλήματα όπως η πολύνεκρη δολοφονική επίθεση της αστυνομίας κατά ειρηνικής διαδήλωσης στο Παρίσι του FLN το 1961, η δολοφονία του Μπεν-Μπαρχά κ.ά.). Είναι όμως εξίσου ενδιαφέρον ότι α) επιβάλλεται έστω και μερικά στρατιωτικός νόμος στη Γαλλία (απαγόρευση κυκλοφορίας σε πολλές περιοχές, δυνατότητα λογοκρισίας στα ΜΜΕ κ.λπ.), β) η ισχύς του παρατείνεται για ορισμένες περιοχές έως τρεις μήνες και γ) συνδέεται αυτός ο νόμος με την εισαγωγή νέου αντιτρομοκρατικού νόμου από τον διαβόητο Υπουργό Ν. Σαρκοζί με διατάξεις για μαζικές απελάσεις μεταναστών, για παρακολούθηση και έλεγχο των επικοινωνιών κ.λπ. αλλά και με την πιθανή επαναφορά του «νόμου κατά των ταραχοποιών» («anticasseurs») της εποχής Πομπιντού (1970), ο οποίος θεμελίωνε αντικειμενική ποινική ευθύνη για την οργάνωση που διοργάνωνε μία διαδήλωση όπου έγιναν «έκτροπα».

Παρ' όλα αυτά, η αντίδραση της πτέραν του ΣΚΓ Αριστεράς δεν φαίνεται να υπηρξε ανάλογη των συμβάντων. Όχι ότι ήταν ανυπαρκτή, σε κάθε περίπτωση όμως, είτε για λόγους του κινδύνου μιας αντιδραστικής αντισυσπείρωσης είτε για λόγους μη εκπροσώπησης των *εξεγερμένων σε αυτήν την Αριστερά*, οι αντιδράσεις δεν κάλυψαν ούτε κατά διάνοια τη σοβαρότητα των συμβάντων. Σε μία εποχή όπου η άρχουσα τάξη της Ευρώπης προβάλλει τις «δημοκρατικές αξίες» του Ευρωσυντάγματος και όπου οι ΗΠΑ και η ΕΕ «εξάγουν» τη δημοκρατία από τους κέδρους του Λιβάνου έως το Κίεβο και το Μινσκ, η απάντηση στην υποβόσκουσα αλλά και έκδηλη πια κοινωνική δυσσαρέσκεια μέσα στη Δύση είναι η θεσμοποιημένη βία της «στρατοχωροφυλακής». Όχι της τουρκικής στο Κουρδιστάν αλλά της γαλλικής στο Παρίσι!

Κατά την ίδια περίοδο η συζήτηση στις ΗΠΑ περί «ελεγοσιμμένων βασανιστηρίων» ενισχύεται –κατά το πρότυπο του Ισραήλ όπου τα βασανιστήρια είναι νόμιμα με απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου, σε «λογικά όρια» πάντοτε– και η βρετανική κυβέρνηση μπορεί να κρατά υπόπτους χωρίς δίκη, «ευτυχώς» μόνο για 14 ημέρες και όχι για 90, μετά την «ήττα» στη Βουλή του κ. Μπλερ.

Δύο ζητήματα αξίζει να απασχολήσουν σοβαρά την Αριστερά. Το ένα είναι η σχέση του σχετικά πιο ασφαλούς τμήματος των εργαζομένων με το ανασφαλές. Γιατί άραγε το μπλοκ του «όχι» κατά του Ευρωσυντάγματος είναι τόσο μακριά κοινωνικά από τους «φορείς του μίσους» των φτωχών προαστίων; Πώς αυτά τα δύο στίγματα μπορούν να πλησιάσουν αμοιβαία;

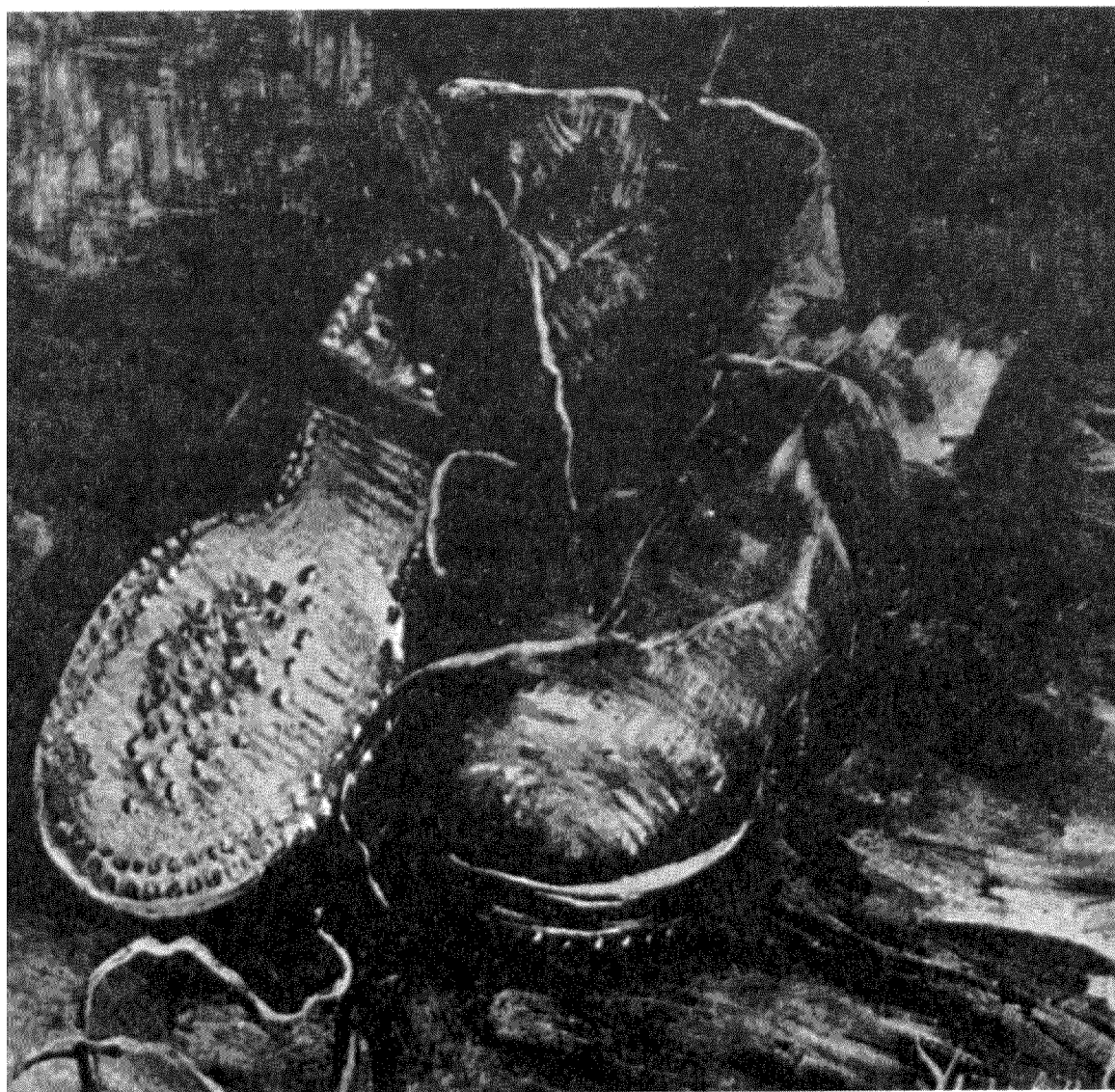
Το δεύτερο ζήτημα αφορά τη ραγδαία αυταρχική μεταλλαγή και έκπτωση της αστικής δημοκρατίας. Οι όψεις «έκτακτης ανα-

γκης» επεκτείνονται καθημερινά, η εγγενής τους ύπαρξη στην αστική δημοκρατία –όπως λ.χ. έχει δείξει πρόσφατα και ο σημαντικός διανοητής Γζόρτζιο Αγκάμπεν– ανεβαίνει πάνω από τη θεσμική επιφάνεια και σταδιακά την καταργεί.

Άλλωστε, όπως είχε δείξει και άλλος ένας διαβόητος στοχαστής του αστισμού από τη δεκαετία του 1920, ο Καρλ Σμιτ, η κυριαρχία δεν είναι τίποτε άλλο από τη δυνατότητα «να κηρύσσεις την κατάσταση έκτακτης ανάγκης».

Βίνσεντ Βαν Γκογκ, Αυτοπροσωπογραφία

Βίνσεντ Βαν Γκογκ, «Ένα ζευγάρι παπούτσια», 1887.